

AANBEVELINGEN: FINANCIEN

Voor de nieuwe gemeente is het belangrijk dat zoveel mogelijk zaken reeds op zijn. Inventariseer daarom eventuele achterstanden op het terrein van beheer en onderhoud. Het betreft hier beleidsterreinen zoals kapitaalgoederen, archieven, bestemmingsplannen en administraties.

De onderstaande aanbevelingen hoeven niet gelijktijdig te worden opgepakt, iedere aanbeveling heeft een eigen moment in het herindelingsproces. De aanbevelingen zijn hier zoveel mogelijk volgtijdelijk opgenomen. Wij adviseren de twee gemeenten echter een eigen tijdspad vast te stellen.

De aanbevelingen zijn te beschouwen als een checklist.

1. Zorg ervoor dat de begroting 2021 (en verder) wordt ingediend met tenminste een structureel en reëel sluitend begrotingsjaar. Door de instelling van het financieel toezicht op grond van de wet arhi zijn de begroting van de betrokken gemeenten immers aan goedkeuring onderworpen. Een niet-structureel sluitende begroting vermindert namelijk het vermogen van de gemeente (en indirect dus ook van de nieuw te vormen gemeente), omdat er een beschikking over de algemene reserve nodig is om de begroting in evenwicht te brengen. Ook legt een niet structureel en reëel sluitende begroting een claim op de nieuw te vormen gemeente door de benodigde maatregelen voor het herstel van het begrotingsevenwicht naar de toekomst te verschuiven.
2. Stel huidige en toekomstige investeringsplannen en grote projecten met ingang van de begroting 2021 in overleg met elkaar vast.
3. Geef in de (meerjaren)begroting 2021-2024 duidelijk aan op welke uitgangspunten de ramingen m.b.t. de gedecentraliseerde taken in het sociaal domein zijn gebaseerd en leg hierbij een koppeling met de realisatiecijfers in de jaarrekening 2019.
4. Wanneer er in de (meerjaren)begroting een taakstelling in het sociaal domein wordt opgenomen, adviseren wij de raming van deze taakstelling zo reëel mogelijk te onderbouwen. Leg daarbij concreet op programmaniveau vast hoe de taakstelling wordt ingevuld en geeft daarbij ook aan hoe het proces, dat bij het concretiseren gevolgd zal worden, eruitziet.
5. Inventariseer al het achterstallig onderhoud op kapitaalgoederen en vorm hiervoor een voorziening achterstallig onderhoud. Wij verwachten dat de afzonderlijke gemeenten het eigen achterstallig onderhoud hebben gekwantificeerd en financieel afgedekt binnen de eigen begroting, zodat dit niet meer ten laste komt van de nieuwe gemeente. Dit is een aandachtspunt bij het begrotingsonderzoek 2021.
6. Maak de financiële gevolgen van het uniformeren van het financiële beleid en het harmoniseren van de verordeningen inzichtelijk en verwerk deze in de begroting 2021.
7. Formuleer in 2020 gezamenlijk beleid (onder andere uitgangspunten) en een gezamenlijk instrumentarium (rekenmodel, werkprocessen en het prijzenboek) ten aanzien van de grondexploitatie.
8. Maak analyses van de (nog te realiseren toekomstige) jaarrekeningsresultaten en besteed daarbij aandacht aan het structurele en incidentele resultaat en budgetoverheveling. De verkregen inzichten kunnen worden gebruikt bij de beleidskeuzes en het opstellen van de eerste begroting van de nieuwe gemeente.
9. Maak een start met de inventarisatie van de frictiekosten. Stel een raming van de te verwachten frictiekosten op en wijs hiervoor een gezamenlijke budgetverantwoordelijke aan.

10. Breng de inhoudelijke verschillen tussen de financiële verordeningen ex artikel 212 van Barneveld en Scherpenzeel in beeld. Stem af welke keuzes gemaakt worden om tot een eensluidende nieuwe verordening te komen.
11. Stel eerst uniforme verordeningen vast voor het financieel beleid, beheer en de inrichting van de organisatie en de controle daarop (ex artikel 212 en 213 van de Gemeentewet). Deze verordeningen hoeft de raad van de nieuwe gemeente dan na herindeling alleen formeel vast te stellen.
12. Bereid, in navolging van het vaststellen van de uniforme verordeningen ex artikel 212 en 213 en beleidskeuzes van de nieuwe gemeente, de harmonisatie van de belastingverordeningen (waaronder tarieven) voorafgaand aan de herindeling voor.
13. Formuleer gezamenlijk beleid ten aanzien van onderhoud kapitaalgoederen en stel de gewenste kwaliteitsniveaus voor de diverse kapitaalgoederen daarin vast. Kijk hierbij ook naar de financiële gevolgen voor de begroting van de nieuwste publicatie van het CROW (publicatie 380) Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018 of Wegbeheer 2019.
14. Inventariseer welke gemeentelijke gebouwen op termijn kunnen worden afgestoten en wat dit voor consequenties heeft voor de onderhoudsbudgetten (en voor het genereren van opbrengsten uit verkoop en/of verhuur).
15. Inventariseer het areaal van de nieuwe gemeente en bereken per kapitaalgoed het benodigde budget dat bij het vastgestelde kwaliteitsniveau hoort.
16. Voorkom kapitaalvernietiging door investeringsplannen te toetsen aan beleidsvoornemens. Investeringsplannen kunnen door het beleid van de nieuwe gemeente overbodig worden. Maak investeringen die dit risico hebben inzichtelijk en stel deze, zo mogelijk, uit.
17. Indien u ervoor kiest om de lasten van groot onderhoud te egaliseren middels een onderhoudsvoorziening, adviseren wij u om voor de berekening van de jaarlijkse storting in de onderhoudsvoorziening een langere planningstermijn te hanteren dan de looptijd van het beheerplan (bijvoorbeeld een periode van 10 jaar). De jaarlijkse toevoeging dient immers minimaal te zijn gebaseerd op de onderhoudslasten die in het beheerplan zijn opgenomen plus de drie jaren van de bijbehorende meerjarenraming. Door een langere planningstermijn te hanteren dan de looptijd van het beheerplan, blijft het beheerplan gedurende de gehele looptijd actueel en toepasbaar. Hoe langer de gehanteerde periode waarover de jaarlijkse storting wordt berekend, des te sterker is het egaliserende karakter van de onderhoudsvoorziening.
18. Bepaal ten aanzien van de lokale heffingen welke wel of niet gehandhaafd blijven.
19. Analyseer welke verschillen er ten grondslag liggen aan het verschil in tarieven tussen de twee gemeenten.
20. Harmonisatie van de OZB-tarieven tussen nu en de herindelingsdatum is echter niet noodzakelijk. Als tussenoplossing kan ervoor worden gekozen om de OZB-tarieven geleidelijk naar elkaar toe te laten groeien.
21. Geef een actueel cijfermatig inzicht in de verbonden partijen, ook voor die in liquidatie. Breng de resultaten, vermogenspositie, financieel belang, gevolgen van eventuele liquidatie etc. helder in beeld. Besteed vooral aandacht aan onderliggende risico's die verbonden partijen met zich meebrengen.
22. Maak voor de datum van herindeling keuzes of de taken van de nieuwe gemeente zullen worden ondergebracht in een (nieuwe of bestaande) verbonden partij of in eigen beheer zullen worden verricht.
23. Stel criteria vast welke onderdelen deel uitmaken van de beschikbare weerstandscapaciteit (onder andere vrije algemene reserve, onbenutte belastingcapaciteit) en voor de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit (onder andere onbenutte belastingcapaciteit).
24. Hanteer dezelfde criteria voor de berekening van de stille reserves die worden meegeteld in de weerstandscapaciteit.

25. Formuleer criteria voor de minimaal noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen.
26. Houd scherp zicht op de risico's door goed risicomanagement.
27. Besef dat de harmonisatie van het financieel beleid een impact kan hebben op de totale omvang van de risico's.
28. Stem het ambitieniveau van de nieuwe gemeente en de financiële mogelijkheden goed af op mogelijke toekomstige negatieve ontwikkelingen binnen de grondexploitatie.
29. Tref tijdig maatregelen om gevolgen van een verandering van de gehanteerde parameters (grondprijzen, kosten- en opbrengstenstijging en rente) binnen de grondexploitatie op te vangen, dit kan grote financiële consequenties voor de nieuwe gemeente hebben.
30. Stel een overdrachtsdocument op voor de nieuwe gemeente waarin voor het nieuwgekozen bestuur duidelijk wordt gemaakt welke acties met betrekking tot het herindelingsproces al zijn afgehandeld en welke actiepunten (met tijdpad) er nog openstaan